

Sygn. akt VI U 433/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 lutego 2017 r.

Sąd Rejonowy dla Warszawy Pragi-Południe w Warszawie VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSR Zofia Pawelczyk

Protokolant: protokolant sądowy Aleksandra Łaszuk

po rozpoznaniu w dniu 6 lutego 2017 r. w Warszawie na rozprawie

sprawy T. P.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych (...)w W.

przy udziale K. K. prowadzącego działalność gospodarczą pod nazwą (...)w W.

o zasiłek chorobowy i zwrot nienależnie pobranych świadczeń

na skutek odwołania T. P. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...)w W. z dnia (...)r. znak (...)

1. zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że zobowiązuje T. P. do zwrotu nienależnie pobranego zasiłku chorobowego za okres 1 (jednego) dnia tj. 18 lutego 2016 r. w kwocie 73,86 zł (słownie: siedemdziesiąt trzy złote 86/100) z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od 19 września 2016 r.,

2. oddala odwołanie w pozostałym zakresie.

Sygn. akt VI U 433/16

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia (...). (...)Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...)w W. na podstawie art. 17 ust.1 i art. 66 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (j.t. Dz.U z 2016 r. poz.372) oraz art. 84 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (j.t. Dz.U. z 2016 r. poz.963) zobowiązał T. P. do zwrotu nienależnie pobranego zasiłku chorobowego wraz z odsetkami w kwocie 1063,99 zł. Na ustaloną kwotę składa się kwota główna 1034,04 zł z funduszu chorobowego za okres od dnia 05.02.2016 r. do dnia 18.02.2016 r. oraz odsetki 28,95 zł z funduszu chorobowego. W uzasadnieniu decyzji Zakład Ubezpieczeń Społecznych podniósł, iż z posiadanej dokumentacji wynika, że do dnia 30.11.2015 r. T. P. była zatrudniona w (...) sp. jawna. Za okres od 01.12.2015 r. do dnia 18.02.2016 r. otrzymała zasiłek chorobowy z Inspektoratu ZUS w P.. W okresie orzeczonej niezdolności do pracy w dniu 18.02.2016 r. podjęła pracę zarobkową, z tych względów według organu rentowego zasiłek nie przysługuje za cały okres od dnia 05.02.2016 r. do 18.02.2016 r.

(decyzja Zus z dnia 27.07.2016r. akta rentowe k.1)

Odwołanie od powyższej decyzji wniosła T. P. wnosząc o zmianę zaskarżonej decyzji poprzez ustalenie, że przysługuje jej prawo do zasiłku chorobowego za okres od dnia 05.02.2016 r. do dnia 18.02.2016 r. i ustalenie, że za ten okres nie ma obowiązku zwrotu wypłaconego jej zasiłku chorobowego. W uzasadnieniu wyjaśniła, że w dniu 18.02.2016

r. została zaproszona na rozmowę kwalifikacyjną. Pracodawca stwierdził, że chce, aby od razu zaczęła pracę i podpisała umowę z dniem 18.02.2016 r. Podnosiła, że niesłuszne jest aby musiała zwracać zasiłek chorobowy za cały okres obejmujący zaświadczenie lekarskie, gdyż okoliczności powodujące ustanie prawa do świadczeń z tytułu zasiłku chorobowego zaistniały dopiero w dniu 18.02.2016 r., czyli tylko jeden dzień pokrywały się z zaświadczeniem lekarskim.

(Odwołanie k.1 a.s.)

W odpowiedzi na odwołanie Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...)w W. wniósł o jego oddalenie powielając uzasadnienie jak w decyzji, w tym powołano się na treść art. 17 ustawy o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa jako podstawę uzasadniająca decyzję.

(Odpowiedź na odwołanie -k.4 a.s.)

Sąd zawiadomił o toczącym się postępowaniu K. K. prowadzącego działalność gospodarczą pod firmą (...) w W.. K. K. nie przystąpił do sprawy w charakterze zainteresowanego, jednakże na żądanie sądu złożył żądane dokumenty.

(Postanowienie - k.6, pismo- k.18)

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

T. P. była zatrudniona w spółce (...)sp. jawna od dnia 01.09.2015r. do dnia 30.11.2015 r. Od dnia 27.11.2015r. przebywała na zwolnieniu lekarskim. Za okres od dnia 01.12.2015 r. do dnia 18.02.2016 r. otrzymała zasiłek chorobowy z Inspektoratu ZUS w P.. Stawka dzienna zasiłku chorobowego wypłaconego za okres od dnia 05.02.2016 r. do dnia 18.02.2016r. wyniosła 73,86 zł.

(Bezsporne, ponadto: świadectwo pracy z dnia 30.11.2015r. k.32; zaświadczenie lekarskie k.3, k.12-14 a.s.;pismo Zus z dnia 01.12.2016 r. k.11)

W dniu 18.02.2016 r. T. P. rozpoczęła pracę u K. K. prowadzącego działalność gospodarczą pod firmą (...) w W. na podstawie umowy o pracę z dnia 18.02.2016 r. na stanowisku pracownika biurowego. Odwołująca otrzymała wynagrodzenie za pracę od dnia 18.02.2016r.

(Dowód: zaświadczenie ZUS z dnia 01.12.2016 r. k.11; zaświadczenie lekarskie k.12-14; świadectwo z dnia 31.05.216 r. –akta rentowe, umowa o pracę z dnia 18.02.2016 r. k.2 a.s. ; umowa o pracę k.19, lista obecności k.20 a.s.; szczegółowa lista płac k.21-22a.s)

W dniu 19.09.2016 r. T. P. otrzymała decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...)w W. z dnia (...). znak: (...).

(dowód: potwierdzenie odbioru –akta rentowe)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dowodu z dokumentów znajdujących się w aktach rozpoznawanej sprawy oraz aktach organu rentowego. Strony nie składały dodatkowych wniosków dowodowych w sprawie, nie podnosiły też autentyczności składanych dokumentów.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie ubezpieczonej okazało się w części uzasadnione.

Istota sporu sprowadzała się do rozstrzygnięcia kwestii, czy ubezpieczona T. P. powinna zostać pozbawiona prawa do zasiłku chorobowego za cały okres orzeczonej niezdolności do pracy w oparciu o powołany przez organ rentowy art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (Dz.U z 2016 poz. 372 j.t.), czy też jedynie za okres od dnia podjęcia zatrudnienia w oparciu o art. 13 ww. ustawy.

Skarżąca twierdziła, że przysługuje jej zasiłek chorobowy za cały okres objęty zaświadczeniem lekarskim, ewentualnie nie przysługuje jej za dzień podjęcia zatrudnienia, z uwagi na to, że dopiero w dniu 18.02.2016r. zawarła umowę o pracę K. K.. Organ rentowy stał na stanowisku, iż skoro ubezpieczona podjęła pracę w okresie wystawionego zaświadczenia lekarskiego za czas niezdolności do pracy, to powinna zwrócić wypłacony zasiłek chorobowy za cały okres objęty tym zaświadczeniem.

W myśl przepisu art. 6 ust. 1 ustawy o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa, uprawnienie do zasiłku chorobowego powstaje w przypadku, kiedy ubezpieczony stał się niezdolny do pracy z powodu choroby w czasie trwania ubezpieczenia chorobowego. Zasiłek chorobowy przysługuje z tego tytułu, że ubezpieczony, który jest czasowo niezdolny do pracy nie uzyskuje wynagrodzenia.

Organ rentowy za podstawę pozbawienia ubezpieczonej prawa do zasiłku chorobowego przyjął przepis art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa. Zgodnie z treścią tego przepisu ubezpieczony wykonujący w okresie orzeczonej niezdolności do pracy pracę zarobkową lub wykorzystujący zwolnienie od pracy w sposób niezgodny z celem tego zwolnienia traci prawo do zasiłku chorobowego za cały okres tego zwolnienia. Przesłanki stanowiące podstawę utraty prawa do zasiłku zostały we wskazanym przepisie wymienione alternatywnie, zatem do pozbawienia ubezpieczonego prawa do zasiłku chorobowego wystarczy wystąpienie jednej z tych przesłanek. Przy czym, przez pracę zarobkową należy rozumieć wszelką pracę zarobkową wykonywaną na każdej podstawie prawnej albo bez takiej podstawy (tzw. praca na czarno), bez względu na wymiar czasu tej pracy. Natomiast za wykorzystanie zwolnienia od pracy niezgodnie z jego celem uważa się nieprzestrzeganie wskazań lekarskich, np. nakazu leżenia w łóżku, zakazu wykonywania różnych prac domowych, pracę w ogrodzie lub gospodarstwie rolnym lub wykorzystywanie tego zwolnienia dla innych celów niż leczenie. W tych przypadkach utrata prawa do zasiłku chorobowego następuje za cały okres otrzymanego zwolnienia. Zgodnie z dyspozycją art. 17 ust. 1 ustawy o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa, nawet jednorazowe naruszenie zakazu podejmowania pracy zarobkowej w trakcie zwolnienia lekarskiego, prowadzi do utraty prawa do zasiłku za cały okres tego zwolnienia.

W niniejszej sprawie przesłanką, na podstawie której organ rentowy pozbawił T. P. prawa do zasiłku chorobowego, było podjęcie zatrudnienia przez w okresie zwolnienia lekarskiego.

W okolicznościach przedmiotowej sprawy pod uwagę należy wziąć, iż T. P. była niezdolna do pracy od 27.11.2015 r. nieprzerwanie do 18.02.2016 r. Stosunek pracy w spółce (...) sp. jawna ustał w dniu 30.11.2015 r., zaś ostatnie zaświadczenie lekarskie stwierdzające niezdolność do pracy obejmowało okres od 05.02.2016r. do 18.02.2016 r., zatem już po ustaniu tytułu ubezpieczenia w spółce (...) sp. jawna. W tym wypadku powinien znaleźć zastosowanie art. 13 ustawy o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa, a nie art. 17 tejże ustawy. Przepis art. 17 ww. ustawy, utratę prawa do zasiłku chorobowego odnosi do okresu zwolnienia wynikającego z orzeczenia lekarskiego stwierdzającego zwolnienie od pracy, natomiast według regulacji art. 13 tej ustawy, zasiłek chorobowy w ogóle nie przysługuje za okres po ustaniu tytułu ubezpieczenia chorobowego, a więc nie odnosi się do okresów poszczególnych zwolnień, tak jak w przepisie art. 17. Z porównania treści art. 13 i art. 17 ustawy z 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa wynika wyraźnie, iż każdy z nich odnosi się do innego kręgu osób. Nadto regulują one zasadniczo inne stany faktyczne, gdyż pierwszy z nich dotyczy okoliczności powodujących brak prawa do zasiłku chorobowego w okresie po ustaniu tytułu ubezpieczenia (prawo to w ogóle nie powstaje), drugi zaś utratę tego prawa (już po jego powstaniu). Nadto użycie w art. 17 ustawy z 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa pojęcia "ubezpieczony", dla określenia adresata normy prawnej zawartej w tym przepisie, przemawia za przyjęciem poglądu, iż przepis ten odnosi się do zasiłku chorobowego wypłacanego w czasie podlegania ubezpieczeniu chorobowemu, a nie po jego ustaniu, skoro "ubezpieczonymi", w myśl art. 1 ust. 1 ustawy, są osoby objęte ubezpieczeniem społecznym w razie choroby i macierzyństwa określonym w ustawie z 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych.

Przepisy art. 13 i art. 17 ustawy o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa, zawierają zatem odrębne i różniące się zasadniczo regulacje stanowiące odstępstwo (po spełnieniu

warunków w nich przewidzianych) od ogólnych zasad określających przesłanki prawa do zasiłku chorobowego wymienionych w art. 4, art. 6 i art. 7 ustawy, przy czym prawa do zasiłku chorobowego za okres po ustaniu tytułu ubezpieczenia chorobowego dotyczy wyłącznie art. 13.

Regulacje z art. 13 i 17 ustawy o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa różnią się, jako podstawy rozstrzygnięcia, nie tylko ze względu na inne okresy ochrony ubezpieczeniowej, ale także dlatego, iż używają odmiennych pojęć, co już wstępnie wskazuje, że ich znaczenie nie jest tożsame. Przepis art. 17 jest stosowany ze względu na wykonywanie "pracy zarobkowej", natomiast art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy ma na uwadze "działalność zarobkową". Oczywiście, działalność zarobkową - już tylko ze względów semantycznych - można ujmować szerzej niż pracę zarobkową. Odmienność ta wyraża różnicę pomiędzy regulacją z art. 13 i art. 17 ustawy, jednak jej nie wyczerpuje.

Z tych też względów, art. 13, w znaczeniu podmiotowym, dotyczy osoby, która nie jest już ubezpieczonym, to jest osobą objętą ubezpieczeniem społecznym w razie choroby i macierzyństwa w związku z działalnością dotychczas stanowiącą tytuł do objęcia tym ubezpieczeniem, lecz jedynie osobą, która w przypadku niewystąpienia negatywnych przesłanek wymienionych w tym przepisie jest nadal objęta ochroną ubezpieczeniową wynikającą z wcześniejszego podlegania ubezpieczeniu chorobowemu (art. 6 i art. 7 ustawy zasiłkowej).

Natomiast co do kwestii, czy utrata prawa do zasiłku chorobowego zawsze dotyczy całego okresu niezdolności do pracy, to należy mieć na uwadze, że przy ścisłej wykładni przepisów o ubezpieczeniu społecznym (chorobowym), utrata czy brak prawa do zasiłku nie mogą być ujmowane jako swoista sankcja, zawsze rozkładająca się na cały okres niezdolności do pracy, jeżeli ten składał się z kilku okresów niezdolności do pracy. Poza tym przepis art. 17 ustawy utratę prawa do zasiłku chorobowego odnosi do okresu zwolnienia wynikającego z orzeczenia lekarskiego o zwolnieniu od pracy, natomiast według regulacji z art. 13 ustawy prawo do zasiłku chorobowego nie odnosi się do okresów poszczególnych zwolnień, tak jak w przepisie art. 17.

W ocenie Sądu, z uwagi na fakt, iż ubezpieczona podjęła pracę po ustaniu tytułu ubezpieczenia (nie posiadała już przymiotu ubezpieczonego) do jej sytuacji i prawa do zasiłku chorobowego winien mieć zastosowanie art. 13 ust 1 pkt 2 ustawy o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa, co skutkuje brakiem prawa do zasiłku chorobowego jedynie za okres od podjęcia działalności zarobkowej. W niniejszej sprawie nieuprawnione jest zastosowanie art. 17 ustawy o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa.

Warto przytoczyć wyrok Sądu Najwyższego z dnia 04.06.2012 r. o sygn. akt I UK 13/12, w którym to dokonując wykładni przepisu art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy zasiłkowej Sąd Najwyższy orzekł, że brak jest podstaw do uznania, że świetle przepisu art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa, utrata prawa do zasiłku chorobowego dotyczy całego okresu niezdolności do pracy po ustaniu tytułu ubezpieczenia społecznego bez względu na okres trwania przesłanek utraty w nim wymienionych. Przepis nie odnosi się do okresu niezdolności do pracy. Przepis nie zawiera też określenia „cały okres”. Mowa jest w nim jedynie o nieprzysługiwaniu zasiłku „za okres po ustaniu tytułu ubezpieczenia chorobowego”.

Mając na względzie powyższe rozważania, należy stwierdzić, że brak jest jakichkolwiek podstaw do uznania, iż T. P. nie jest uprawniona do zasiłku chorobowego za cały sporny okres. Ubezpieczona nie kwestionowała, że przerwała okres zasiłkowy ostatniego dnia, podejmując nową pracę. Jednak w tym wypadku, ubezpieczonej nie przysługuje prawo do zasiłku chorobowego dopiero od dnia podjęcia przez nią zatrudnienia tj. od dnia 18.02.2016r. i dlatego świadczenie wypłacone za ten dzień jest świadczeniem nienależnym.

Zgodnie z art. 84 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2016 r., poz. 963 j.t.), osoba, która pobrała nienależne świadczenie z ubezpieczeń społecznych, jest obowiązana do jego zwrotu wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie, w wysokości i na zasadach określonych przepisami prawa cywilnego, z uwzględnieniem ust. 11. Za kwoty nienależnie pobranych świadczeń uważa się:

1) świadczenia wypłacone mimo zaistnienia okoliczności powodujących ustanie prawa do świadczeń albo wstrzymanie ich wypłaty w całości lub w części, jeżeli osoba pobierająca świadczenie była pouczona o braku prawa do ich pobierania;

2) świadczenia przyznane lub wypłacone na podstawie nieprawdziwych zeznań lub fałszywych dokumentów albo w innych przypadkach świadomego wprowadzania w błąd organu wypłacającego świadczenia przez osobę pobierającą świadczenia.

Ponadto zgodnie z art. 66 ust. 2 i 3 cyt. ustawy jeżeli świadczenie zostało pobrane nienależnie z winy ubezpieczonego lub wskutek okoliczności, o których mowa w art. 15-17.

W związku z zakresem zaskarżenia istotne okazało się ustalenie daty wymagalności ustawowych odsetek od nienależnie wypłaconych świadczeń. Z utrwalonego już orzecznictwa wynika, że obowiązek zapłaty odsetek jest świadczeniem wtórnym w stosunku do obowiązku zwrotu świadczenia głównego (tj. nadpłaconego zasiłku chorobowego) i obowiązek ten aktualizuje się dopiero w momencie poinformowania strony zobowiązanej do zwrotu nienależnych świadczeń o takim obowiązku. W wypadku, gdy ubezpieczona nie była wzywana wcześniej do zwrotu tych świadczeń, za dzień wymagalności wypłaty odsetek należy uznać datę doręczenia decyzji o zwrocie nienależnego zasiłku chorobowego. Takie stanowisko zajął Sąd Najwyższy m.in. w wyroku z dnia 16.12.2008 r., I UK 154/08, zgodnie z którym żądanie zwrotu nienależnie pobranego świadczenia następuje przez doręczenie dotyczącej tego decyzji (roszczenie staje się wymagalne w tej chwili, a nie w czasie spełniania świadczeń). Z tą chwilą następuje też wymagalność (w znaczeniu art. 359 § 2 k.c.) roszczenia o odsetki, gdyż od tej chwili dłużnik pozostaje w opóźnieniu ze spełnieniem świadczenia głównego. T. P. decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...)w W. z dnia (...). (...)otrzymała w dniu 19.09.2016 r.

Biorąc pod uwagę powyższe, Sąd, w oparciu o przepis art. 477¹⁴ § 2 k.p.c., zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że zobowiązał T. P. do zwrotu nienależnie pobranego zasiłku chorobowego za okres 1 (jednego) dnia tj. 18.02.2016 r. w kwocie 73,86 zł (słownie: siedemdziesiąt trzy złote 86/100) z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od 19.09.2016 r., a w pozostałym zakresie oddalił odwołanie.